

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Kapareskolan A-D i Kungsbacka
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Kapareskolan A-D. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Kapareskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 9 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån **de** identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 12687) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna och elever uppger i intervjuer att arbetsprocesser inleds med att eleverna söker idéer, skissar och planerar sitt slöjdarbete. Läraren i materialinriktningen textil berättar att eleverna får vissa ramar såsom syftet med arbetet och moment som arbetet ska innehålla. Läraren visar på olika inspirationskällor exempelvis bilder, filmer, mönster och egna arbeten eller tidigare elevarbeten. Därefter går läraren igenom material, verktyg och hur eleverna kan gå till väga. Eleverna berättar att de inom materialinriktningen textil kan välja mellan olika arbeten och att de ofta låter sig inspireras av materialet avseende vad

de kan göra. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar att förutom ett styrt område i årskurs 7 där eleverna tillverkar ljusstakar i metall så bestämmer eleverna själva vad de vill göra. Elever uppger att de främst inspireras av elevexempel i materialinriktningen trä och metall. Lärarna i båda materialinriktningarna uppger att eleverna förankrar arbetet genom att diskutera skissen med läraren materialval, tekniker och konstruktion. Därefter genomför eleverna en planering som ligger till grund för slöjdarbetet. Elever berättar att de själva skapar sina idéer och att de genom planering, skisser och arbete steg för steg testat sig fram när det tillkommer nya moment. I Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att lärarna löpande resonerar med eleverna om olika tillvägagångssätt så att eleverna får pröva och ompröva i sin arbetsprocess. I materialinriktningen trä och metall resonerade läraren till exempel kring materialval till ett skåp och monteringen av en sits på en stol vilket ledde till att eleven därefter omprövar tidigare materialval och tillvägagångssätt. Läraren uppmanar även en elev att pröva sig fram avseende vilken skruvstorlek eleven ska använda. I materialinriktningen textil resonerade läraren med en elev om möjligheten att låta den virkade pinvingens fötter peka åt ett annat håll eller vilka maskor en annan elev tänkt använda för bikiniöverdelen som hen virkade.

Lärare ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna uppger i intervju att de visar och instruerar eleverna i hur de kan lösa olika problem och att de är noga med att låta eleverna utföra momenten själva så att lärarna inte tar över uppgiften även om de i undantagsfall hjälper vissa elever mer handgripligt utifrån individuella behov. Lärarnas arbetssätt bekräftas av både elevintervjuer och av Skolinspektionens lektionsobservationer genom vilka det blir tydligt att eleverna diskuterar utmaningar och vilka möjligheter som finns för den fortsatta arbetsprocessen med lärarna. Elever beskriver hur lärarna stödjer dem genom de olika stegen antingen genom skriftliga instruktioner så som inom materialinriktningen textil och genom att lärarna stödjer med tips och enskilda genomgångar kring hantverkstekniker. Av observationerna framgår att lärarna redogör för olika lösningar på elevernas utmaningar samtidigt som läraren överlåter till eleverna att själva ta ställning till vilken lösning de föredrar och tycker blir bäst. Det framgår även att lärarna utformar stödet så att eleverna själva behåller initiativet i processen genom att lärarna återkommande påminner om att eleverna ska se vad som står i instruktionerna och frågar hur eleverna tänkt genomföra arbetet. Till

exempel för läraren ett samtal med en elev om hur hen vill utforma midjan på sina shorts och ber eleven överväga hur hen vill att de ska se ut.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande men att eleverna i begränsad utsträckning ges möjlighet att dela erfarenheter med varandra i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärarna berättar i intervju att eleverna stegvis lär sig behärska olika moment, hantverkstekniker, material, verktyg och maskiner. I intervjuer berättar både lärare och elever om hur de i planeringsskedet diskuterar svårighetsnivån på elevernas planerade projekt utifrån elevernas förmågor och mål. Både lärare och elever berättar att lärarna, vid dessa diskussioner, ofta utmanar eleverna att ta sig an mer komplexa arbeten eller mer avancerade metoder. Lärarna berättar att de anpassar vilka utmaningar som presenteras utifrån hur långt eleverna kommit i sin kunskapsutveckling. Lärarna beskriver olika tillvägagångssätt, inom respektive materialinriktning, avseende hur de utmanar eleverna att pröva nya material, verktyg och hantverkstekniker. Till exempel beskriver läraren inom materialinriktningen textil att undervisningen planeras så att elevernas projekt innehåller vissa moment eller tekniker såsom måttagning för att utmana elever att använda nya hanterverkstekniker. Läraren i den andra materialinriktningen berättar att eleverna lär sig grunderna genom styrda projekt i årskurs 7. Därefter utvecklas eleverna genom valfria projekt där de lär sig behärska de hanterverkstekniker de behöver. Båda lärarna beskriver hur de får eleverna att prova olika material genom att introducera nya material så som sammetsgarn att virka med eller möjligheten att svetsa rosor.

Arbetsformerna utgörs oftast av enskilt arbete och eleverna får sällan möjlighet att arbeta tillsammans för att dela erfarenheter med varandra. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att lektionerna till stor del är utformade på samma sätt där eleverna främst arbetar individuellt med sina egna arbetsuppgifter. Elever berättar att de arbetar enskilt men att de sitter tillsammans och kan hjälpa varandra i olika moment både på uppmaning av lärarna eller på eget initiativ. Läraren i materialinriktningen

textil berättar visserligen att hon har för vana att synliggöra lärandet för eleverna genom att avsluta lektionerna med att ställa en fråga utifrån dagens arbetsområde till eleverna. Men Lärarna uppger i intervju att de inte planerar för styrda tillfällen då elever ska samarbeta i exempelvis par eller i grupp.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen möjliggör för eleverna att löpande reflektera över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärarna.

Undervisningen är utformad så att eleverna löpande får möjlighet att bedöma och utvärdera resultatet av sitt arbete. Av Skolinspektionens lektionsobservationer och av lärarnas intervju framkommer att lärarna löpande skapar tillfälle för eleverna att reflektera under arbetsprocessen tillsammans med läraren, till exempel när eleverna upptäcker att något blivit fel eller genom att lärarna presenterar olika tillvägagångssätt för eleverna att ta ställning till i samband med att eleverna ber om hjälp. Läraren i materialinriktningen textil berättar att lektionerna även innehåller dagens fråga. En fråga som innebär att eleverna får anledning att reflektera över lektionens innehåll. Elever och lärare berättar i intervjuer att alla projekt avslutas med utvärdering. Eleverna utvärderar sina egna arbeten skriftligt och får återkoppling på utvärderingarna av lärarna. Eleverna och lärarna diskuterar även elevernas arbeten muntligt utifrån vad eleverna är nöjda med och vad de kunnat göra annorlunda.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare

erfarenheter, språk och kunskaper.¹ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.² Vidare ska läraren bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Därutöver ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att arbetsformerna utgörs av individuellt arbete och att elever främst arbetar tillsammans på egna initiativ. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta såväl enskilt, i par och i grupp ges eleverna möjlighet till att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna varierar arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att lära sig mer om egenskaper hos olika material samt hur dess ursprung och framställning påverkar på miljön. Av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna inom båda materialinriktningarna får undervisning om olika materials egenskaper samt hur och var materialen framställs. Lärare beskriver exempelvis vilka träslag som eleverna arbetar med och berättar om deras egenskaper och var träslagen växer. Läraren i textil berättar även om genomgångar av material och miljö i årskurs 7 i samband med att de arbetar om mode och miljö. Eleverna berättar om hur de fått lära sig om hur textilier produceras och om arbetsförhållandena i fabriker samt hur textilier fraktas runt i världen. De uppger även att läraren tar upp olika träslag och var de växer. Eleverna berättar även att de pratat om möjligheten att återanvända material och vilka material som lämpar sig för återbruk.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda och håller länge. Lärare uppger i intervju att de arbetar med eleverna om hur de ska göra för att framställa en hållbar produkt, detta eftersom vissa elever gärna vill skynda igenom en uppgift. En lärare berättar att de elever som lägger mycket tid på sina arbeten blir mer nöjda med sina arbeten och använder dem i högre grad. Läraren ger exempel på uppgifter som pyjamasbyxor och klänningar till avslutningsfest som blivit både använda och där eleven lagt ner mycket tid på att framställa hållbara produkter. I intervju berättar elever om metoder som gör att deras arbeten blir mer hållbara och tål att användas. Elever berättar att lärarna kommer med tips

om lösningar och material som gör att arbetet blir bättre och mer hållbart. Elever uppger att de får kunskaper i undervisningen som de kommer att ha med sig genom livet. Kunskaper som är både användbara och som gör hantverket mer hållbart som till exempel svetsning eller att fästa sömmar ordentligt genom att backa tillbaka över sömmen med symaskinen.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet. Av samtliga intervjuer och av dokument som begärts in av huvudmannen framkommer att eleverna genomför ett återbruksprojekt i årskurs 8 då eleverna får ta med något hemifrån för att göra om det. Lärarna berättar i intervju att de i samband med ett återbruksprojekt har genomgångar av material och möjligheterna att återbruka dessa till nya produkter. Eleverna väljer sedan vilka material de vill använda för sitt återbruksprojekt. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer även att lärarna arbetar med spillådor där de samlar material för återbruk. Eleverna berättar i intervju att valet inom textil handlar främst om funktion och kvalitet. Eleverna och lärare berättar att det först är i samband med utvärdering av sina projekt som miljöfrågor kopplat till materialval kommer in.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn i begränsad omfattning har organiserat slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn har delvis organiserat så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen, men ser inte till att elever i årskurs 8 får göra ett medvetet och underbyggt val av materialinriktning. Rektorn uppger i intervju att samtliga elever läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 7 och att slöjdgrupperna i dessa årskurser består av både flickor och pojkar. Under årskurs 8, efter ett gemensamt projekt där eleverna får arbeta med att kombinera material från båda materialinriktningarna, får eleverna välja materialinriktning och av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att valet inte är medvetet och underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Lärarna berättar att eleverna väljer materialinriktning fritt och att lärarna inte alltid kan tillgodose elevers önskemål på grund av platsbrist i slöjdsalarna. Elever i årskurs 8 och 9 uppger att de flesta flickor valt materialinriktningen textil och att de flesta pojkar valt materialinriktningen trä- och metall. Detta bekräftas av lärarna som även berättar att det händer att elever väljer att byta materialinriktning under den valbara perioden. Samtliga intervjuade elever uppger att ingen personal på skolan samtalat med dem om hur de kan tänka inför valet eller lyft något utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Eleverna berättar också att de tror att gruppsyck och att könstereotypa uppfattningar är orsaken till att flickor i högre grad väljer att läsa materialinriktningen textil och att pojkar väljer materialinriktningen trä och metall. Lärarna uppger att de aldrig har justerat elevers val för att utmana elever utifrån traditionella föreställningar om kvinnligt och manligt. Lärarna uppger att såväl flickor som pojkar får arbeta med olika material från båda materialinriktningarna i årskurs 7 och att de planerar återbruksprojektet i årskurs 8 då eleverna arbetar med att kombinera material för att smycka skolan.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna sällan lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt samt utmanar sällan eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. I intervju med lärare framkommer att läraren i materialinriktningen textil visserligen tar upp hur mode presenteras i butiker och att det finns skillnader i presentation och färgsättning utifrån traditionella normer om flickor och pojkar. Men läraren i materialinriktningen trä och metall upplever inte att eleverna är könstereotypa i vad de väljer att tillverka, detta trots att det finns tydliga skillnader i hur flickor och pojkar väljer materialinriktning och att eleverna tror att det beror på gruppsyck. Eleverna berättar att lärarna behandlar flickor och pojkar lika samt att både flickor och pojkar har möjlighet att testa olika tekniker, använda mjuka och hårda material, men att lärarna inte tar upp några frågor kopplade till jämställdhet i undervisningen.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.⁴ Av kursplanen i slöjd framgår att eleverna i

⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

årskurs 7–9 ska få prova materialen metall, textil, trä och andra material. Eleverna ska även få prova materialens kombinationsmöjligheter med varandra.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte organiserat så att det val av materialinriktning som eleverna i årskurs 8 gör varken är medvetet eller underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Genom att rektorn ser till att flickor och pojkar görs medvetna om traditionella könsmonster och uppmärksammas på att de kan göra vilket val de vill oavsett könstillhörighet ökar möjligheten till ett underbyggt val. Dessutom ökar möjligheten att normerna kring vad som anses kvinnligt och manligt utvecklas samt att traditionella könsroller motverkas

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar slöjdämnet så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att

⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Sofia Granberg

Beslutsfattare
Signerat av: Sofia Granberg

X Henrik Öberg Fredriksson

Föredragande
Signerat av: Henrik Öberg Fredriksson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Janette Örning Alm deltagit i arbetet deltagit.

⁷ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-06-16

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Kapareskolan A-D den 19 maj. Besöket genomfördes av utredarna Janette Örning Alm och Henrik Fredriksson.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Kungsbacka kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går 480 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En grupp/intervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁸

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹¹

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹²

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹³ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁸ 26 kap. 20 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁴

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁵

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁶

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁷

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁸

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁰

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²² Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²³ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁴

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²² 2 kap. 9 § skollagen.

²³ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁴ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

²⁵ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.